

บทความวิจัย

การพัฒนาตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดการศึกษา
ของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียน

THE HIGHER EDUCATION INSTITUTION'S SUCCESS INDICATORS
DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL MANAGEMENT
FOR BEING A MEMBER OF ASEAN COMMUNITY

อนุวัติ คุณแก้ว

anuwat khoonkaew

สาขาวิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

anuwatkoon@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียน และ 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา มีทั้งหมด 1,680 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารและคณาจารย์มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน 224 คน มหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 196 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 560 คน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 140 คน และมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 560 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียน วิเคราะห์องค์ประกอบขั้นต้นโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยวิธีหมุนแกนแบบตั้งฉาก โดยใช้โปรแกรม SPSS for windows และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียน ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยใช้โปรแกรม LISREL 8.72

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis) ของตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียนได้จำนวนองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนานักศึกษา ด้านการบริหารจัดการและการพัฒนาบุคลากร ด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์ และด้านการพัฒนาหลักสูตร

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) ของตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียน พบว่า โมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.89 ถึง 1.00 เรียงลำดับค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนานักศึกษา ด้านการบริหารจัดการและการพัฒนาบุคลากร ด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์ และด้านการพัฒนาหลักสูตร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00, 0.94, 0.90 และ 0.89 ตามลำดับ ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีค่าไค-แอสควร์ (χ^2) เท่ากับ 780.28 ค่าองศาอิสระ เท่ากับ 757 ค่าความน่าจะเป็น (P-value) เท่ากับ 0.27 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.96 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับค่าแล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.93 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปของคะแนนมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.02 และค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.01

คำสำคัญ: ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ ประชาคมอาเซียน สถาบันอุดมศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) develop the success indicators of educational management of the higher education institutions for being a members of ASEAN community, and 2) perform a confirmatory factor analysis of success indicators of educational management of the higher education institutions for members of ASEAN community on hypothesis model with empirical data. The sample consisted of 1,680 subjects, namely, 224 administrators and teachers in autonomous university, 196 administrators and teachers in public university, 560 administrators and teachers in Rajabhat University, 140 administrators and teachers in Rajamangala University of Technology, and 560 administrators and teachers in private university, which were selected by stratified random sampling technique. The research instrument was the success indicators of educational management of the higher education institutions for member of ASEAN community questionnaires. The collected data were analyzed by means of exploratory factor analysis with orthogonal rotation method using SPSS for windows and confirmatory factor analysis using LISREL version 8.72.

The results of the research were as follows:

1. The exploratory factor analysis showed that there were four factors in the success indicators of educational management of the higher education institutions for

members of ASEAN community, i.e. teaching and student development, management and staff development, research and creative work, and curriculum development.

2. The results of confirmatory factor analysis of model in the success indicators of educational management of higher education institutions for members of ASEAN community were found that model was fitted with empirical data. Ranging from the highest factor loading value to the lowest, they were from 0.89 to 1.00 respectively: teaching and student development, management and staff development, research and creative work and curriculum development, in which the factors were 1.00, 0.94, 0.90 and 0.89 respectively. The construct validity of models was consistent with empirical data, with chi-square goodness of fit test at 780.28 with 757 degrees of freedom; p-value = 0.27; Goodness of Fit Index (GFI) = 0.96; Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.93; Standardized Root Mean Square Residual (SRMR) = 0.02, and Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.01.

Keywords: success indicators, ASEAN community, higher education institutions

บทนำ

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations: ASEAN) หรือ “อาเซียน” เป็นองค์การทางภูมิรัฐศาสตร์และองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีประเทศสมาชิกทั้งหมด 10 ประเทศ อาเซียนมีเป้าหมายจะก้าวไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 ประกอบด้วยสามเสาหลัก ได้แก่ 1) ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community: APSC) มุ่งส่งเสริมความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง 2) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) เพื่อร่วมกันสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจของประเทศในอาเซียน และ 3) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม

อาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC) เพื่อให้เป็นสังคมที่เอื้ออาทร และแบ่งปันสามารถแก้ไขปัญหาทางสังคมร่วมกัน (กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, 2556)

ผลกระทบของประชาคมอาเซียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาไทย ได้แก่ 1) การศึกษามีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก 2) ภาษาอังกฤษจะเป็นภาษากลางของ ASEAN 3) ข้อขัดแย้งในภูมิภาคอาเซียน 4) แข่งขันได้ในการทำงานของ ASEAN 5) การเป็น Education Hub และ 6) อาจารย์ต้องมีความพร้อมมากกว่าเดิมและเก่งจริง ๆ ในการจัดการเรียนการสอน (วิจารณ์ พานิช และมนัสวี ศรีโสดาพล, 2553)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้กำหนดยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 มี 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การเพิ่มขีดความ

สามารถของบัณฑิตให้มีคุณภาพมาตรฐานในระดับสากล 2) การพัฒนาความเข้มแข็งของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาประชาคมอาเซียน และ 3) การส่งเสริมบทบาทอุดมศึกษาไทยในประชาคมอาเซียน

จากที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาไทย จึงมีความจำเป็นต้องเตรียมพร้อมรองรับการเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน โดยกำหนดตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียน เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของสถาบันอุดมศึกษาสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน พัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย เพิ่มขีดความสามารถของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานสากล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียน
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. มีตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียนที่มีคุณภาพ สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้

2. สถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียน ไปใช้ในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้

3. ได้แนวทางในการพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัยไทยให้มีความรู้ ความสามารถ เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ขอบเขตของการวิจัย

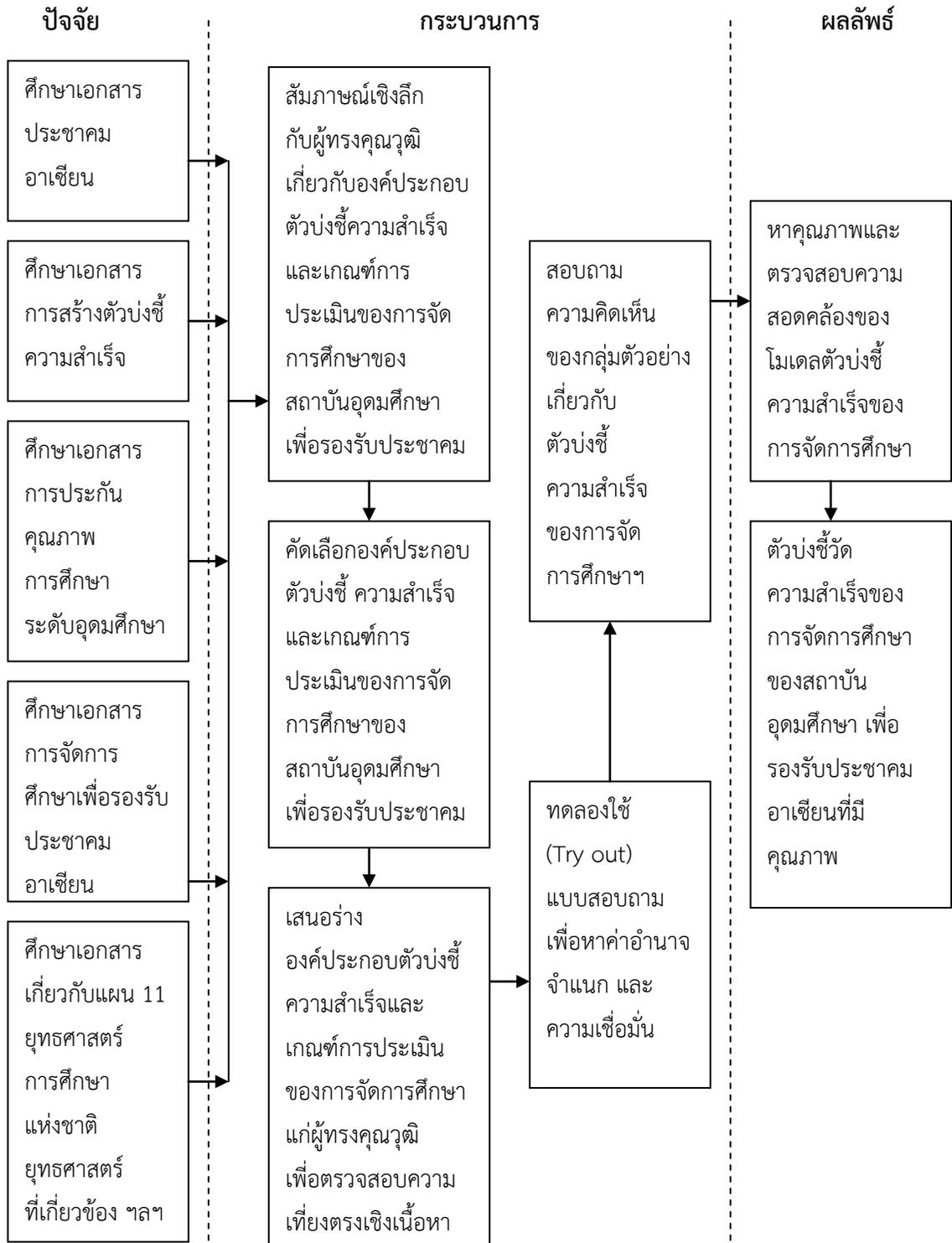
กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหารและคณาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวนทั้งหมด 1,680 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น ประกอบด้วยผู้บริหารและคณาจารย์มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน 224 คน มหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 196 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏจำนวน 560 คน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 140 คน และ มหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 560 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรก ใช้สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis) กลุ่มที่สองใช้สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis)

ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

1. ตัวบ่งชี้ด้านการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนานักศึกษา
2. ตัวบ่งชี้ด้านการบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากร
3. ตัวบ่งชี้ด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์
4. ตัวบ่งชี้ด้านการพัฒนาหลักสูตร

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ตั้งแต่เดือนมกราคม 2556 ถึง มีนาคม 2557

กรอบแนวคิดของการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม
ตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดการศึกษาของสถาบัน
อุดมศึกษาเพื่อการเป็นสมาชิกของประชาคม
อาเซียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน
50 ข้อ มี 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก
เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อย
ที่สุด มีค่าดัชนี IOC เท่ากับ 0.80-1.00 ค่าอำนาจ
จำแนกเป็นรายข้อ มีค่า t ระหว่าง 5.958-18.356
และ มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.986 นำแบบสอบถาม
ที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการ
ตอบ และนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจโดย
ใช้โปรแกรม SPSS และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิง
ยืนยันโดยใช้โปรแกรม LISREL 8.72

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชาชนมหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
คือ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มหาวิทยาลัยของ
รัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคล ส่วนมหาวิทยาลัยเอกชน ได้ทำหนังสือ
ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลกับนายกสมาคม
สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย

2. ดำเนินการเก็บข้อมูล ระหว่างเดือน
ตุลาคม 2556 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ 2557 กับกลุ่ม
ตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและคณาจารย์มหาวิทยาลัย
ดังกล่าว

3. นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูล
แล้ว มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ แล้ว
ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้

4. นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าทาง
สถิติ และรายงานผลการวิจัยต่อไป

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดการ
ศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการเป็นสมาชิก
ของประชาคมอาเซียน ด้วยการวิเคราะห์องค์
ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis)
มีจำนวน 50 ตัวบ่งชี้ แบ่งเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1.1 องค์ประกอบที่ 1 ด้านการจัดการ
เรียนการสอนและการพัฒนานักศึกษา จำนวน 17
ตัวบ่งชี้ มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.482 -
0.648 มีค่าผลรวมความแปรปรวน 10.150 คิดเป็น
ร้อยละ 20.300 ของความแปรปรวนทั้งหมด และมี
ค่าความแปรปรวนสะสมร้อยละ 20.300

1.2 องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริหาร
จัดการและการพัฒนาบุคลากร จำนวน 16 ตัวบ่ง
ชี้ มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.455 - 0.714
มีค่าผลรวมความแปรปรวน 9.847 คิดเป็นร้อยละ
19.693 ของความแปรปรวนทั้งหมด และมีค่าความ
แปรปรวนสะสมร้อยละ 39.994

1.3 องค์ประกอบที่ 3 ด้านการวิจัย
และงานสร้างสรรค์ จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ มีน้ำหนัก
องค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.622 - 0.726 มีค่าผลรวม
ความแปรปรวน 9.615 คิดเป็นร้อยละ 19.230 ของ
ความแปรปรวนทั้งหมด และมีค่าความแปรปรวน
สะสมร้อยละ 59.223

1.4 องค์ประกอบที่ 4 ด้านการพัฒนา
หลักสูตร จำนวน 9 ตัวบ่งชี้ มีน้ำหนักองค์ประกอบ
อยู่ระหว่าง 0.619 - 0.772 มีค่าผลรวมความแปรปรวน
9.218 คิดเป็นร้อยละ 18.436 ของความแปรปรวน
ทั้งหมด และมีค่าความแปรปรวนสะสมร้อยละ 77.660

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน
อันดับสอง (secondary confirmatory factor

analysis) พบว่า ตัวบ่งชี้จำนวน 50 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้แต่ละตัว มีค่าเป็นบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ จัดเรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย ดังนี้ องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนานักศึกษา องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการและการพัฒนาบุคลากร องค์ประกอบด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์ และ องค์ประกอบด้านการพัฒนาหลักสูตร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00, 0.94, 0.90 และ 0.89 ตามลำดับ นั่นคือ องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนานักศึกษา มีน้ำหนักความสำคัญสุดขณะที่องค์ประกอบด้านการพัฒนาหลักสูตรมีน้ำหนักความสำคัญน้อยที่สุด มีดัชนีวัดระดับความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้ค่าไค-แอสควร์ (χ^2) เท่ากับ 780.28 ค่า df เท่ากับ 757 ค่า P-value เท่ากับ 0.27 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.96 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับค่าแล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.93 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปของคะแนนมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.02 และ ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลศึกษาตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียน ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ปรากฏว่า ตัวแปรในองค์ประกอบเดียวกันมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่า

สถิติ Barlett's Test of Sphericity มีค่าเท่ากับ 55590.00 แสดงว่ามีค่ามากแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดัชนีไกเซอร์ ไมเยอร์ ออลคิน (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) ซึ่งเป็นดัชนีบอกความแตกต่างระหว่างเมทริกซ์ สหสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้สังเกตได้ ควรมีค่ามากกว่า .80

จากผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีไกเซอร์ ไมเยอร์ ออลคิน มีค่าเท่ากับ 0.989 แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบได้ ซึ่งได้องค์ประกอบตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียนกับกลุ่มตัวอย่าง 4 องค์ประกอบ 50 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.455 ถึง 0.772 ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนานักศึกษา จำนวน 17 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านการบริหารจัดการและการพัฒนาบุคลากร จำนวน 16 ตัวบ่งชี้ 3) ด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์ จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ และ 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 9 ตัวบ่งชี้

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (secondary confirmatory factor analysis) พบว่า ตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียน ทั้ง 4 องค์ประกอบ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00, 0.94, 0.90 และ 0.89 ตามลำดับ ซึ่งมีความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้ค่าไค-แอสควร์ (χ^2) เท่ากับ 780.28 ค่า df เท่ากับ 757 ค่า P-value เท่ากับ 0.27 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ

0.96 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับค่าแล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.93 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปของคะแนนมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.02 และ ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.01 ซึ่งค่าสถิติดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด รายละเอียดขององค์ประกอบตัวบ่งชี้ความสำเร็จ มีดังนี้

2.1 องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนานักศึกษา ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ 17 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ร้อยละของระดับความสามารถในการปฏิสัมพันธ์กับคนต่างวัฒนธรรม (interpersonal skill) 2) ร้อยละของนักศึกษาที่สอบผ่านเกณฑ์ทดสอบความรู้พื้นฐานทางคอมพิวเตอร์ที่เป็นมาตรฐานสากล 3) ระบบและกลไกการผลิตกำลังคนระดับสูง หรือทักษะฝีมือแรงงานความรู้ (skill worker หรือ knowledge worker) เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงานในภูมิภาคอาเซียน 4) ระดับความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาด้านการประกอบอาชีพและการทำงานข้ามวัฒนธรรม 5) ระบบและกลไกการพัฒนาทักษะด้านภาษาในการทำงาน (working language) ของนักศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงานในภูมิภาคอาเซียน 6) จำนวนกิจกรรมที่พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิต เพื่อทำงานในหน่วยงานระหว่างประเทศ บริษัทข้ามชาติในประเทศและ/หรือประกอบการในกลุ่มประเทศอาเซียน 7) ร้อยละของนักศึกษาที่สอบผ่านเกณฑ์ทดสอบความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษในระดับที่ใช้งานได้ 8) ระบบและกลไกการพัฒนาสาขาวิชาชีพ (แพทย์ วิศวกร พยาบาล ทันตแพทย์สถาปนิก บัญชีช่างสำรวจ และอื่น ๆ) เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่

ตลาดแรงงานในประชาคมอาเซียน 9) ร้อยละของบัณฑิตที่ทำงานในหน่วยงานระหว่างประเทศและบริษัทข้ามชาติในไทยและ/หรือประกอบการในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน 10) จำนวนกิจกรรมหรืองานวิชาการที่ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับชนชาติและวัฒนธรรมของประเทศอาเซียนที่ได้จัดทำร่วมกับประเทศประชาคมอาเซียน 11) จำนวนรายวิชาที่มีการเรียนการสอนและการทดสอบด้วยแบบทดสอบภาษาอังกฤษ 12) จำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยที่แลกเปลี่ยนไปเรียนในกลุ่มประเทศอาเซียน 13) จำนวนโครงการหรือกิจกรรมที่สนับสนุนการเรียนการสอนร่วมกับประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน 14) ร้อยละของนักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในองค์กร สถาบัน หน่วยงานในประเทศประชาคมอาเซียน 15) ร้อยละของนักศึกษาที่สอบผ่านเกณฑ์ทดสอบความรู้ความสามารถด้านภาษาของประเทศประชาคมอาเซียน 16) ร้อยละของนักศึกษาระดับบัณฑิตมีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/งานวิจัยร่วมเป็นชาวต่างชาติ/อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศประชาคมอาเซียน และ 17) จำนวนรายวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนทางไกลหรือผ่านสื่อที่เอื้อต่อการศึกษา เช่น E-learning เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิจารณ์ พานิช และมนัสวี ศรีโสดาพล (2553) ที่กล่าวว่า ภาษาอังกฤษจะเป็นภาษากลางของ ASEAN บุคลากรและนักศึกษา ต้องเพิ่มทักษะทางด้านภาษาอังกฤษให้สามารถสื่อสารได้ และสร้างบัณฑิตให้สามารถแข่งขันได้ใน ASEAN เพิ่มโอกาสในการทำงาน เพราะเกิดการเคลื่อนย้ายแรงงาน/บริการอย่างเสรี และแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2554) ที่กล่าวว่า ต้อง

เสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนให้มีมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ตลอดจนการยกระดับทักษะฝีมือแรงงาน และทักษะด้านภาษาเพื่อเตรียมความพร้อมของแรงงานไทยเข้าสู่ตลาดแรงงานในภูมิภาคอาเซียน โดยไทยมีบทบาทนำในอาเซียนร่วมกับประเทศอื่นที่มีศักยภาพ

2.2 องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการและการพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ 16 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ระบบการพัฒนามหาวิทยาลัยเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน 2) ระดับความสำเร็จในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีคุณภาพระดับสากล 3) ระบบและกลไกการสร้างเครือข่ายมหาวิทยาลัยในประชาคมอาเซียน 4) ระบบการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 5) ระบบการจัดทำความตกลงเกี่ยวกับการเปิดเสรีการศึกษาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 6) ร้อยละของงบประมาณเพื่อสนับสนุนโครงการ/กิจกรรมของประชาคมอาเซียน 7) ระดับความสำเร็จในการจัดตั้งศูนย์ประชาคมอาเซียนหรือ การจัดตั้ง ASEAN Study Center 8) ระดับความสำเร็จของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์ที่ AUN (ASEAN university network) หรือ เกณฑ์ EdPEx (education criteria for performance excellence) 9) ระดับความสำเร็จของแผนพัฒนาขีดความสามารถของผู้บริหาร และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน 10) ระบบและกลไกการผลิตและพัฒนาอาจารย์ที่สามารถสอนในหลักสูตรนานาชาติ 11) ระดับความสำเร็จของความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย

กับหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจในประเทศและต่างประเทศ เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน 11) ระบบการพัฒนาบุคลากร ด้านความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ภาษาในประชาคมอาเซียน และ ICT ในระดับที่ใช้งานได้ 13) ร้อยละของบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาสมรรถนะความรู้ความสามารถ และทักษะการทำงานร่วมกับประชาคมอาเซียน 14) ระบบการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับงานเอกสารและงานสารบรรณเป็นภาษาอังกฤษ 15) ระบบและกลไกการแลกเปลี่ยน การสอน วิจัย การบริการวิชาการและวิชาชีพ การทำนุบำรุงวัฒนธรรมของบุคลากรกับมหาวิทยาลัยในประชาคมอาเซียน และ 16) ร้อยละของจำนวนอาจารย์ที่มีการแลกเปลี่ยนกับสถาบันการศึกษาในประเทศประชาคมอาเซียนสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2558) ที่กำหนดกลยุทธ์ในยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ที่ว่าต้องมีการพัฒนาอาจารย์ให้มีสมรรถนะสากล และส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนในสถาบันอุดมศึกษา

2.3 องค์ประกอบด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) จำนวนงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ที่ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในประเทศอาเซียน 2) จำนวนงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ที่ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในประเทศอาเซียน ที่ได้รับการตีพิมพ์หรือเผยแพร่ นำไปใช้ประโยชน์ 3) จำนวนเครือข่ายการวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ที่ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในประเทศอาเซียน 4) จำนวนอาจารย์ที่ทำวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ (สถาบัน

อุดมศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และ ภาคเอกชน) ในประเทศอาเซียน 5) จำนวนทุนรวมทั้งงบประมาณที่สนับสนุนงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ที่ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในประเทศอาเซียน 6) จำนวนงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ที่เกิดจากความร่วมมือของบุคลากรสายสนับสนุน ในสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนที่ได้รับการเผยแพร่ในระดับนานาชาติ 7) ระบบบริหารจัดการความรู้จากงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในประเทศอาเซียน และ 8) ระบบและกลไกในการสนับสนุนการผลิตงานวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในประเทศอาเซียน สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2553) ที่ได้มีการประเมินตัวบ่งชี้เกี่ยวกับงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ ที่ได้รับการตีพิมพ์หรือเผยแพร่ ในระดับอาเซียน จะได้รับค่าน้ำหนักคะแนน เท่ากับ 0.75 และระดับนานาชาติ จะได้รับค่าน้ำหนักคะแนน เท่ากับ 1.00 จากน้ำหนักคะแนนเต็ม 1.00 สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ. 2554–2558) ระดับอุดมศึกษา และนโยบายของรัฐบาลปัจจุบัน (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2554) ที่มีนโยบายสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างทุนปัญญาของชาติ พัฒนามหาวิทยาลัยให้มุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยระดับโลก ระดมสรรพกำลังเพื่อพัฒนาระบบเครือข่ายการวิจัยแห่งชาติเพื่อสร้างทุนทางปัญญาและนวัตกรรม ผลักดันให้ประเทศสามารถพึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยีเพื่อนำไปสู่การสร้างรากฐานใหม่ของเศรษฐกิจฐานนวัตกรรม จัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศเพื่อการวิจัยสำหรับสาขาวิชาที่จำเป็น พัฒนาโครงสร้างการบริหารงานวิจัยของชาติโดยเน้นความ

สัมพันธ์อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพระหว่างองค์กรบริหารงานวิจัยกับสถาบันอุดมศึกษา

2.4 องค์ประกอบด้านการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 9 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

- 1) จำนวนหลักสูตรนานาชาติที่มีการจัดทำร่วมกับประเทศในประชาคมอาเซียน
- 2) จำนวนหลักสูตรนานาชาติของมหาวิทยาลัย เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน
- 3) จำนวนหลักสูตรนานาชาติที่ได้รับการตรวจประเมิน (accreditation) จากหน่วยงานองค์กร สมาคมวิชาชีพวิชาการ เพื่อให้มีมาตรฐานในระดับนานาชาติ
- 4) ระบบและกลไกการพัฒนาและบริหารหลักสูตรการศึกษาทางไกลสำหรับประชาคมอาเซียน
- 5) ระบบและกลไกการพัฒนาและบริหารหลักสูตรเกี่ยวกับภาษาในการทำงาน (working language) เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน
- 6) ร้อยละของหลักสูตรที่กำหนดแนวทางในการเทียบโอนหน่วยกิตกับมหาวิทยาลัยในประชาคมอาเซียน
- 7) ระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน
- 8) จำนวนหลักสูตรที่มีอยู่ได้รับการพัฒนาหรือสังเคราะห์เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน และ
- 9) จำนวนหลักสูตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานวิชาชีพที่เป็นสากลที่ผู้สำเร็จการศึกษา สามารถทำงานได้ในกลุ่มประเทศ อาเซียน หรือระดับนานาชาติ สอดคล้องกับแนวคิดของสำลี ทองฉิว (2555) ได้กล่าวว่า หลักสูตรอาเซียนเพื่อการรู้อาเซียนนั้น ควรมีหลักสูตรเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ในการสื่อสารทั่วไปในประเทศสมาชิก และระหว่างประเทศไทยกับคนในประเทศสมาชิก รวมถึงภาษากลาง คือ ภาษาอังกฤษ และการเรียนรู้ภาษาประเทศสมาชิกที่น่าจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้เรียนและประดิษฐ์ เถกิงรังสฤษฎ์ (ศูนย์ข่าวการศึกษา

ไทย, 2555) ได้กล่าวไว้ว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรเปิดหลักสูตรอาเซียนศึกษาในการเรียนการสอน พร้อมทั้งขอความร่วมมือมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรนานาชาติร่วมด้วยช่วยกันเป็นพี่เลี้ยงให้กับมหาวิทยาลัยที่ยังไม่มีความพร้อมหวังก้าวสู่ประชาคมอาเซียนอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด การเตรียมความพร้อมของสถาบันอุดมศึกษาไทยในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนใน พ.ศ. 2558 ต้องเตรียมพร้อมใน 3 มิติ คือ มิติของภาษา ซึ่งภาษากลางคือภาษาอังกฤษ สถาบันการศึกษาต้องฝึกให้นักศึกษาพูดภาษาอังกฤษทุกวัน ปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างจริงจัง มิติที่สอง คือ ต้องเปิดโลกทัศน์ มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาต่างชาติ ส่วนมิติสาม คือ สร้างบรรยากาศการเรียนแบบนานาชาติให้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียน ไปใช้เป็นตัวบ่งชี้ของมหาวิทยาลัยในการพัฒนามหาวิทยาลัยเพื่อรองรับเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558

2. ผู้บริหารมหาวิทยาลัย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา หรือหน่วยงานเกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนามหาวิทยาลัย เช่น จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียน

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างที่นอกเหนือจากการวิจัยครั้งนี้ เช่น กลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัย เช่น พนักงานมหาวิทยาลัย ข้าราชการมหาวิทยาลัย

และนักศึกษา เพื่อจะได้ข้อมูลจากทุกภาคส่วนของมหาวิทยาลัยมาวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียน

2. ควรมีการศึกษาตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่อง เมื่อมีการเปลี่ยนทางด้านสังคม การศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนแล้ว ในปี พ.ศ. 2558 เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ. (2556).

ประชาคมอาเซียน. สืบค้นจาก <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/asean-media-center-20130104-171510-396945.pdf>

วิจารณ์ พานิช และมนัสวี ศรีโสดาพล. (2553).

ผลกระทบประชาคมอาเซียน 2558. สืบค้นจาก http://www.tsrt.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=74 :-2558

ศูนย์ข่าวการศึกษาไทย. (2555).

เปิดหลักสูตรอาเซียนศึกษา. สืบค้นจาก www.enn.co.th/news_detail.php?nid=2228

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553).

ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด บางกอกบล็อก.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2553). **คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554 – 2558) ระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2554). **คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

สำลี ทองธิว. (2555). **หลักสูตรอาเซียนเพื่อการรู้อาเซียน**. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 14(3), 95-106.